

Benedek Zsófia

2024. május 7.

A TERMELŐI PIACOK SZERVEZÉSI SZEMPONTJAI

● local food
Search term

Worldwide ▾

2004 - present ▾

All categories ▾

Web Search ▾

Interest over time ?

Farm to Fork Strategy

For a fair, healthy and environmentally-friendly food system

#EUGreenDeal

Vidékfejlesztési kézikönyv 4.

REL KISOKOS

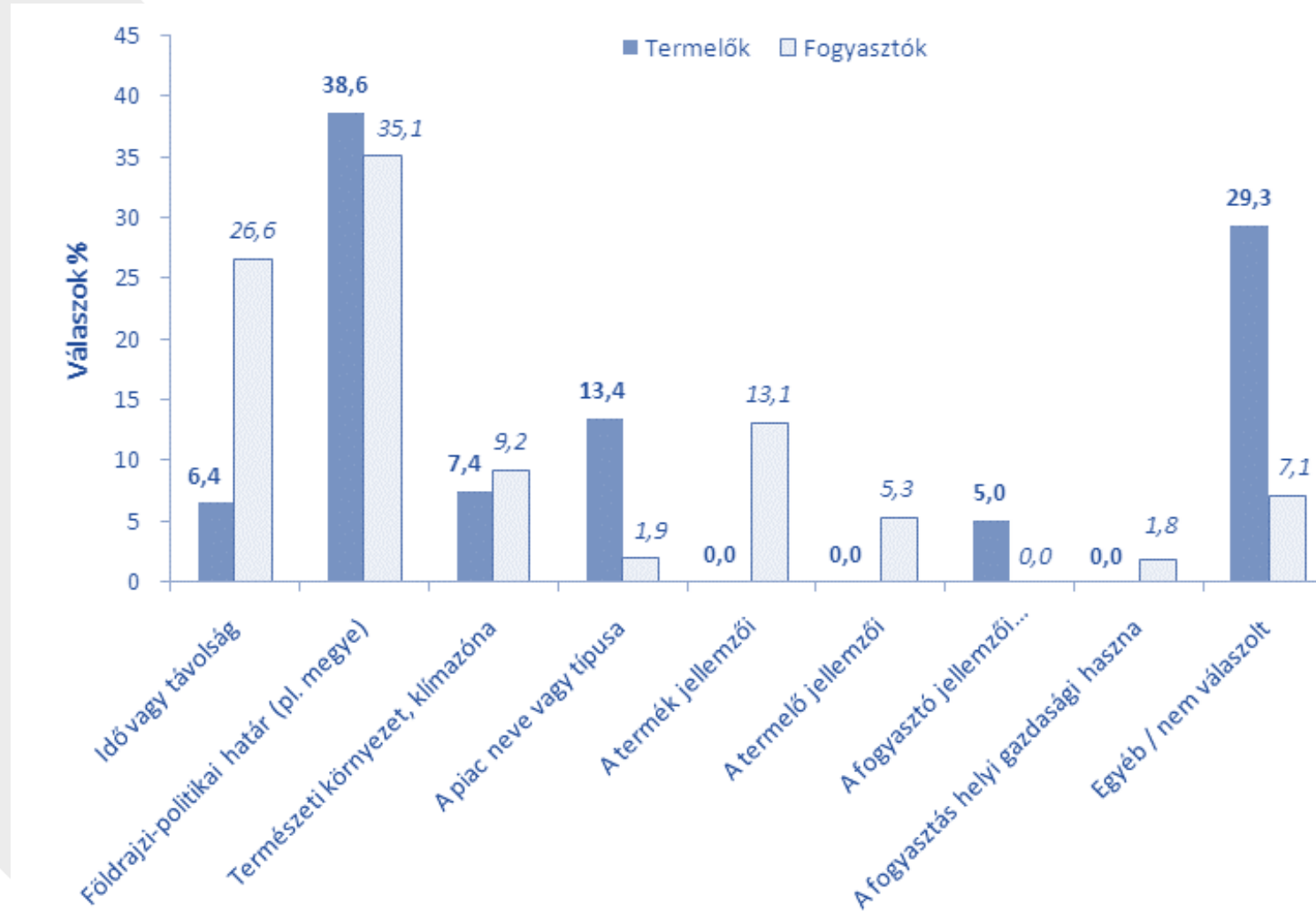

KÉZIKÖNYV

Rövid élelmiszer-ellátási lánc szervezők képzéséhez

Mitől helyi a helyi?

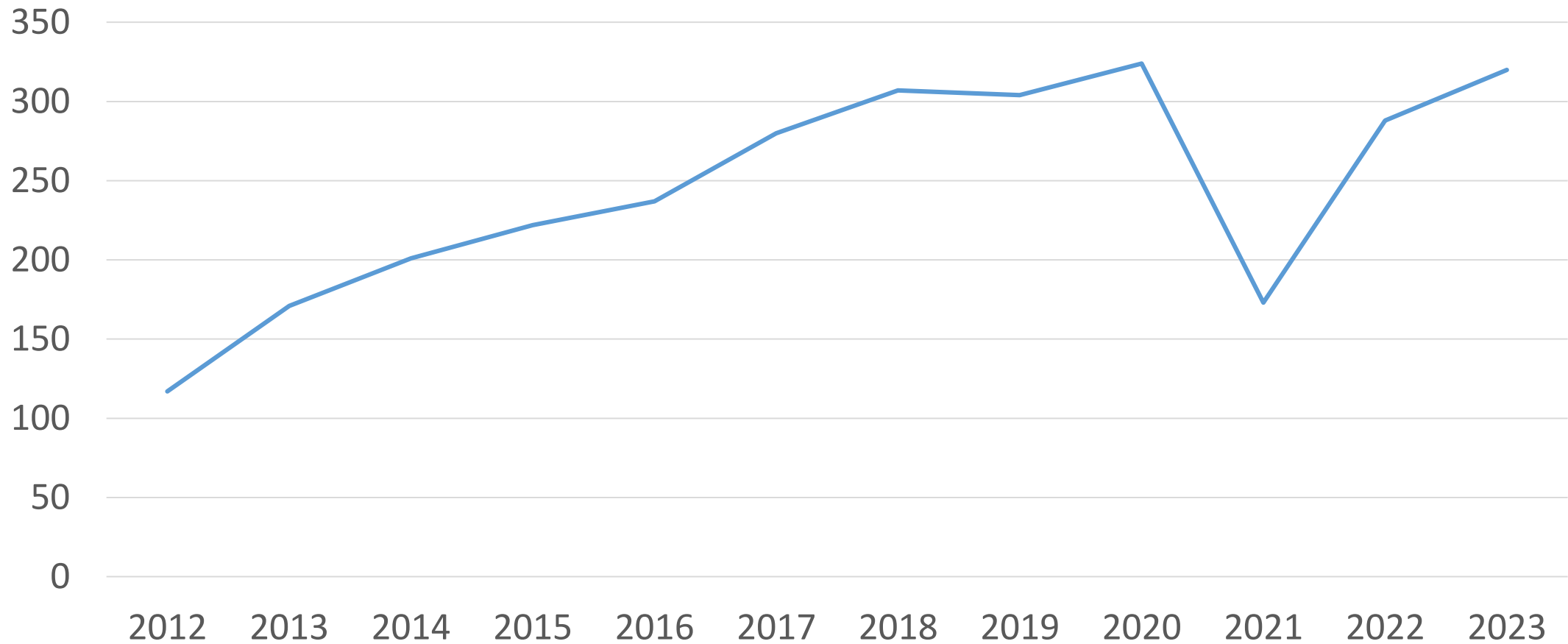
A helyi élelmiszerrendszerekben kevesebb a csomagolás

Nem mindegy, hogy egy REL „gyenge” vagy „erős”

Termelői piacok száma

Többféle piactípus különíthető el

Az összehasonlítás szempontjai

- Ki a szervező
- Ki az eladó
- Az eladóra vonatkozó korlátozások
- Írott szerződés megléte
- A szerződés időtartama
- A szerződés főbb pontjai
- A helyszín jellemzői
- Heti piacnapok száma

Kik árulnak a különféle piacokon – és miért?

A mintavétel

- Budapest, Debrecen, Tura
- 9 hagyományos, 9 termelői, és 2 biopiac

A mintavétel

- Budapest, Debrecen, Tura
- 9 hagyományos, 9 termelői, és 2 biopiac

A minta

- 156 kérdőív
- 33 biogazda (ebből 21 minősített)
- 77% növénytermesztő, 17% állattartó, 6% vegyes gazdaság
- 13 válaszadónak nem volt fontos a piac

	Hagyományos piaci gazdák	Termelői piaci gazdák	Biopiaci gazdák
Kor	magasabb (59 év)		alacsonyabb (48 év)
Végzettség	alacsonyabb		magasabb
Tapasztalat	több (27 év)		kevesebb (14 év)
Terület	kisebb (3,2 ha)		nagyobb (49 ha)
Területet bérlők aránya	9%		25%
Értékesítési csatornák sz.	alacsony (1-2)		magasabb (3-4)
Hosszú távú szerződés a piaccal	jellemző (92%)		nem jellemző (38%)
Termékszám	alacsonyabb (16)		magasabb (32)
Termékfeldolgozás	nem jellemző		alapvető
A piacválasztás fő motivációja	megszokás, hagyományok		magasabb ár
Tervek	fejlesztési tervek hiánya		fejlődő gazdaságok
Piacnapok száma		3	2
Több piac	legkevésbé jellemző (29%)	tipikus (93%)	köztes (62%)

	Budapest			Debrecen			Tura
Piactípus	H	T	B	H	T	B	-
Átlag (km)	50	73	148	14	38	9	8
H: hagyományos piac (vásárcsarnok); T: termelői piac; B: biopiac Minden különbség szignifikáns							

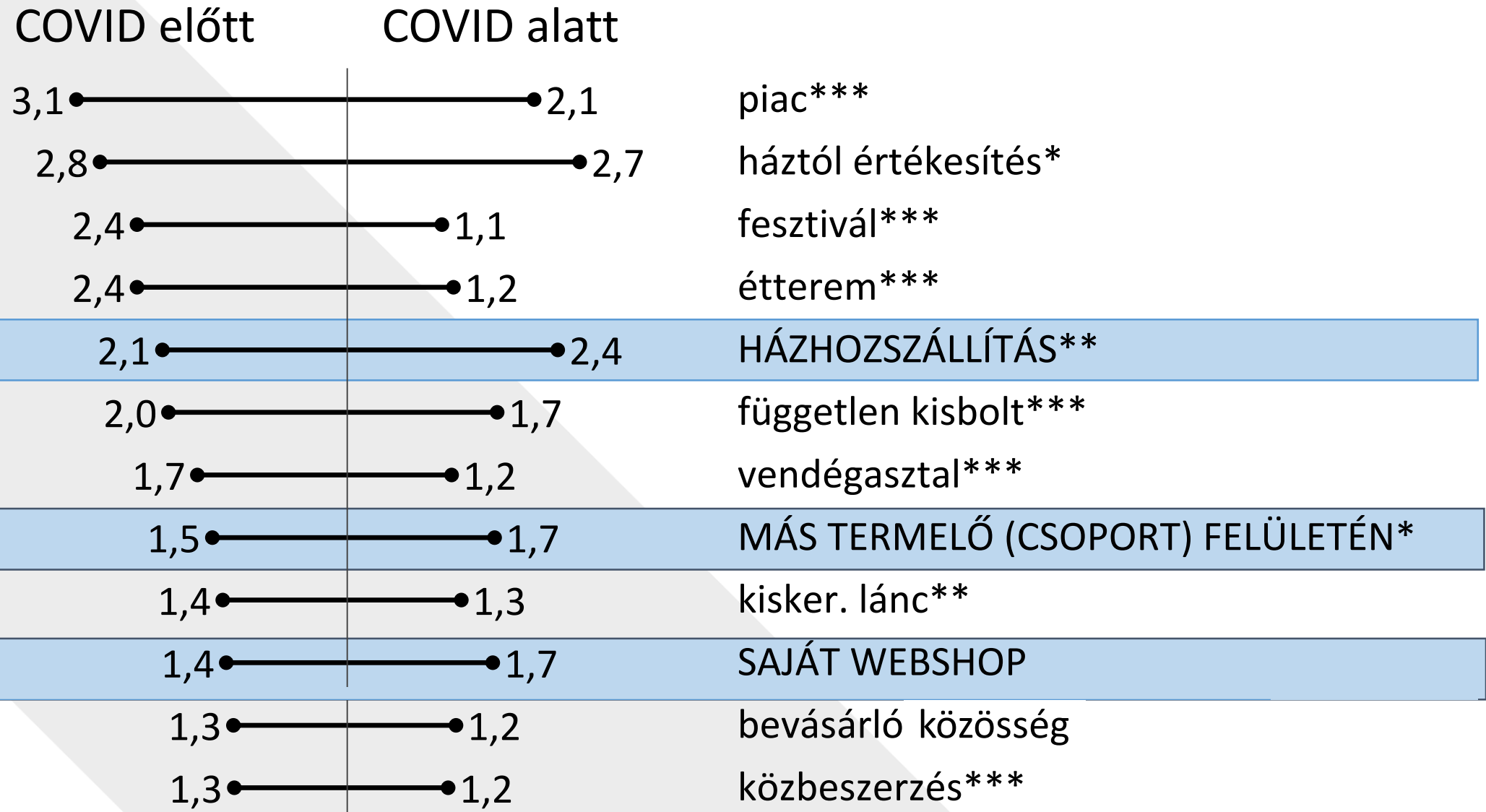
A biopiacok esetében a megtett távolság és a gazdaság mérete között szignifikáns és erős kapcsolat van ($r=0,6748$; $p=0,0081$).

A nagyobb, diverzifikáltabb gazdaságok messzebbre szállítanak

A szállítási távolságot befolyásolja:

- Birtokméret
- Üvegház
- Hűtött tároló
- Főállású mezg. tevékenység
- Feldolgozott termékek nagyobb aránya
- Kevesebb piacnap

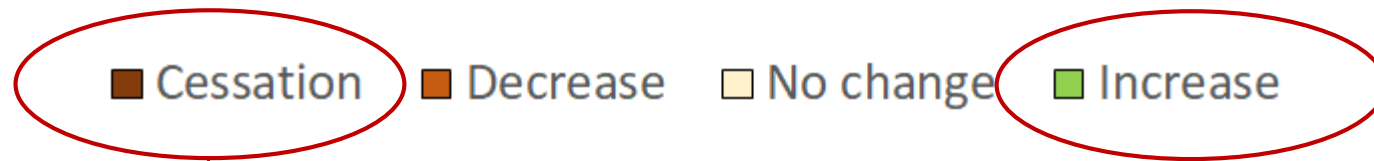
Átlagosan 4–5 értékesítési csatorna használata

A COVID-ra adott válasz alapján 3 gazdacsoport

- Tradicionális kistermelők
- Saját webshop tulajdonosok
- Ügyfélkapcsolat menedzserek

Az eladások alakulása

A legkisebbek (<1 M Ft/év)

Közepesek (3-5 M Ft/év)

A piacok helyi gazdaságra gyakorolt hatása

A piacok helyi gazdaságra gyakorolt hatása

A közvetlen környezetre gyakorolt hatás pozitív

A közvetlen környezetre gyakorolt hatás pozitív

A helyi gazdaságra gyakorolt hatás nem egyértelmű

- Skálafüggés és az inputok helyi jellege
- Elmozdulási hatások
- Önkéntesség és részmunkaidő

A közvetlen környezetre gyakorolt hatás pozitív

A helyi gazdaságra gyakorolt hatás nem egyértelmű

- Skálafüggés és az inputok helyi jellege
- Elmozdulási hatások
- Önkéntesség és részmunkaidő

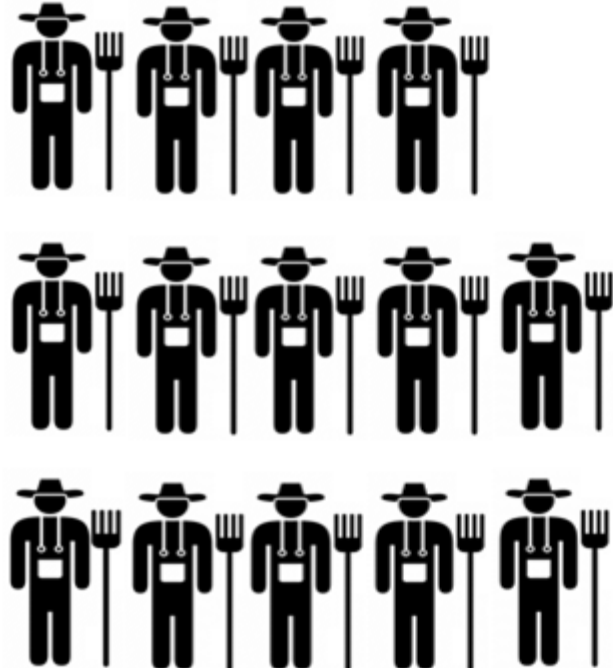
Nem piacosítható előnyök

- Fogasztói bizalom növekedése
- Népeségmegtartás, szakmában tartás

A piacok helyi gazdaságra gyakorolt hatása

1991

1 395 753

2020

227 645

- A fogyasztók megismerése és kapcsolattartás (!)
- Helyszínválasztás
- Piac nyitvatartása

- A fogyasztók megismerése és kapcsolattartás (!)
- Helyszínválasztás
- Piac nyitvatartása
- A termelők „beengedésének” szempontjai
 - Termelési jellemzők
 - Földrajzi közelség
 - Választék
 - Ár-érték arány
 - A gazdaság/vállalkozás jellemzői
 - Személyes jellemzők (kiállás, hitelesség, együttműködési készségek)

A sikeresség záloga(i)

- A fogyasztók megismerése és kapcsolattartás (!)
- Helyszínválasztás
- Piac nyitvatartása
- A termelők „beengedésének” szempontjai

	Helyi tulajdonlás	Alapanyag származási helye	Termelés módja	Feldolgozás módja	Hulladékképződés
5	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	A fő alapanyag helyi vagy saját termesztésű	Biodinamikus, bio, ökológiai kisgazdaság	Elsődleges feldolgozású kézműves termékek, melyek pótszereket nem tartalmaznak	Csomagolásmentes, vagy többutas csomagolású (pl. üveg, tojástartó)
4	Szomszédos megyék	A fő alapanyagok magyar eredetűek	Kistermelői gazdaság (szerves talajvédelem, és biológiai növényvédelem)	Tartósításként fagyasztás vagy hőkezelés alkalmazása	Szükséges csomagolás, mely megújuló le bomló, anyagában újrahasznosítható (pl. papír, alumínium doboz)
3	Dunán inneni régió	Az összetevők kis mértékben származnak külföldi forrásból	Precíziós gazdálkodás	Pótlanyagokat tartalmazó élelmiszeripari termékek (pl.: ízfokozó, állagjavító)	Szükséges, de nem újrahasznosítható (pl. polisztirol)
2	Magyarország	Az alapanyag jelentős része külföldi	Konvencionális nagyipari gazdálkodás	A pótlanyagok túlsúlyban vannak az alapvető összetevőkhöz képest	Szükségtelen csomagolás
1	Külföld	Külföldi eredetű alapanyagok	Genetikailag módosított termények termesztése	Genetikailag módosított összetevők is találhatóak a termékekben	Társított csomagoló anyagokat használó csomagolás (pl. tetrapack), vagy anyagában nem újrahasznosítható (polisztirol)

- A fogyasztók megismerése és kapcsolattartás (!)
- Helyszínválasztás
- Piac nyitvatartása
- A termelők „beengedésének” szempontjai
- A szervező(k) motivációi

A termelői piacok fogyasztói jellemzően tehetősek, képzett, idősebb (?) nők

- Tipikus fogyasztói réteg
- Többféle piac, de szisztematikus különbségek nem ismertek

A termelői piacok fogyasztói jellemzően tehető, képzett, idősebb (?) nők

- Tipikus fogyasztói réteg
- Többféle piac, de szisztematikus különbségek nem ismertek
- Vegyes motivációk, a legfontosabb a jó minőség, megbízható eredet és az élmény (!)
- A bizalom fenntartása alapvető - transzparencia

— YOUR ASSURANCE OF —

Purebred Traditional Meat

Total traceability, high welfare standards from non-intensive farming
to give the very best eating quality

British Beef

Purebred Belted Galloway Heifer

Grassfed in a non-intensive system.
Born 06 April 2010
in England UK.
Raised in Wiltshire UK.

Product assured by the
Traditional Breeds Meat
Marketing Co Ltd

Reference Code CS12-014782 / UK329170-100165
Slaughtered in Gloucestershire, UK
Slaughterhouse No. 8035
Cut in these premises

Signed
Date 26 April 2012

Accredited Butcher

Traditional Breeds Meat Marketing Co Ltd, South Cerney, Cirencester, Gloucestershire GL7 5UB

A „tálalás” nagyon fontos!

Új megoldások – helyszínválasztás

Új megoldások – termelői közösségek erősödése

Benedek Zsófia
benedek.zsofia@krtk.hun-ren.hu

2024. május 7.

**KÖSZÖNÖM A
MEGTISZTELŐ
FIGYELMET!**